

**Zespół Szkół
im. Bolesława Prusa
w Częstochowie, ul. Prusa 20**

**PROGRAM
WYCHOWAWCZO -
PROFILAKTYCZNY
SZKOŁY**

"Wychowanie to wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, które powinno być wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży"
art. 1 pkt.3 Ustawy Prawo Oświatowe.

Opracowany przez zespół w składzie:
mgr inż. Dariusz Rataj - dyrektor
mgr Aneta Wiśniewska – w-ce dyrektor
mgr Katarzyna Kornatka – pedagog
mgr Barbara Tryba – nauczyciel
mgr Ilona Muś-Malicka – nauczyciel

SPIS TREŚCI

I. Obowiązujące podstawy prawne

II. Diagnoza

III Priorytetowe cele wychowawcze i profilaktyczne szkoły

1. Sylwetka Absolwenta

2. Misja i wizja szkoły

3. Cele:

a) zapobieganie nadmiernej absencji na zajęciach.

b) wychowanie w szacunku dla drugiego człowieka – kultura osobista

c) przeciwdziałanie szeroko pojętym zagrożeniom

IV. Zadania wychowawcy w ramach ogólnych zadań edukacyjnych szkoły

V. Powinności i treści wychowawcze właściwe dla poszczególnych zajęć edukacyjnych

VI. Cele wychowawcze i profilaktyczne realizowane we współpracy z Radą Rodziców

VII. Cele wychowawcze i profilaktyczne realizowane przez Samorząd Uczniowski

VIII Instytucje wspomagające realizację programu

IX Ewaluacja

X Ustalenia końcowe

I Obowiązujące podstawy prawne:

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe (Dz. U. 2018 poz. 996 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty, (Dz. U. 2018 poz. 1457, 1560).
3. Statut Szkoły.
4. Konwencja o prawach dziecka z dnia 30 września 1991.
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego (Dz. U. 2017 poz. 356)
6. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, (Dz. U. z 2002r. nr 147, poz. 1231, z późn. Zm.).
7. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2002r. nr 11, poz. 109, z późn. zm.).
8. Ustawa z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996r. nr 10, poz. 55, z późn. zm.) .
9. Rozporządzenie MEN z dnia 12 sierpnia 1999r. w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz.U. 2014 poz. 395, z późn. zm.)
10. Rozporządzenie MEN z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.
11. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.
12. Ustawa z dnia 10 lutego 2017r. o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U z 2017r., poz. 573)
13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2017 r., poz. 1591);

II. Diagnoza

Program Wychowawczo - Profilaktyczny Szkoły został opracowany na podstawie ewaluacji Programu Wychowawczo - Profilaktycznego w roku szkolnym 2017/2018 a także na podstawie obserwacji nauczycieli i pozostałych pracowników szkoły.

Oparto się także na diagnozie potrzeb. Ankiety (oczekiwań w realizacji treści profilaktycznych i wychowawczych) przeprowadzono dodatkowo wśród rodziców we wrześniu 2018 roku. Uznano, iż do priorytetowych zadań pracy szkoły w zakresie profilaktyki i wychowania w roku szkolnym 2018/2019 będzie należało wyposażenie ucznia w takie umiejętności, aby świadomie uczestniczył w procesie edukacji a także pracował nad kulturą osobistą, szczególnie w zakresie relacji interpersonalnych.

W zakresie edukacji osoby diagnozujące zwróciły uwagę na brak motywacji uczniów do nauki i niskie potrzeby edukacyjne.

W zakresie kultury osobistej zwrócono uwagę natomiast na:

- dużą ilość wulgaryzmów w wypowiedziach uczniów
- nieradzenie sobie z krytyką i agresją zarówno własną jak i innych
- brakiem szacunku wobec osób starszych.

W skład zadań profilaktycznych wchodzi uzależnienia, głównie od alkoholu i portali społecznościowych.

Program jest tak skonstruowany, aby był kontynuacją działań z lat poprzednich z uwzględnieniem zaleceń po przeprowadzonej ewaluacji.

Na podstawie ewaluacji podjętych działań w ramach Szkolnego Programu Wychowawczo - Profilaktyczny ustalono następujące wnioski:

1. działania wychowawczo - profilaktyczne szkoły skutkują poprawą funkcjonowania uczniów na terenie szkoły;
2. działania profilaktyczno - wychowawcze szkoły wspomagają psychiczny, fizyczny, społeczny i duchowy rozwój ucznia;
3. w szkole uczniowie uczą się radzić sobie w sytuacjach stresowych, przełamywania barier w komunikacji z innymi, przeciwdziałania agresji i zdrowego stylu życia;
4. w szkole uczniowie poznają zgubny wpływ substancji psychoaktywnych (papierosy, alkohol, narkotyki)
5. uczniowie uczą się konstruktywnie rozwiązywać konflikty;
6. rodzice/opiekunowie uczniów korzystają z pomocy pracowników pedagogicznych szkoły przy rozwiązywaniu problemów wychowawczych w niewystarczającym stopniu
7. Poszerzyć działania związane z nabywaniem kompetencji niezbędnych do efektywnego radzenia sobie w sytuacjach trudnych (tj. kompetencji społeczno – emocjonalnych, w szczególności rozwiązywanie problemów, rozpoznawanie emocji, radzenia sobie z trudnymi stanami emocjonalnymi, poszukiwanie wsparcia w sytuacjach trudnych,
8. Częściej stosować pozytywne wzmocnienia np. w formie pochwał

Zalecenia:

Po przeprowadzonej analizie opracowano poniższe zalecenia do dalszej pracy profilaktycznej na terenie naszej szkoły:

1. należy szybko informować rodziców/opiekunów uczniów o nieusprawiedliwionych nieobecnościach uczniów w szkole
2. należy zintensyfikować działania profilaktyki antynikotynowej w szkole oraz działania promujące kulturalne słownictwo, przeciwdziałać wulgaryzmom
3. należy zwracać każdorazowo uwagę na zachowania naganne uczniów;
4. należy zachęcać rodziców do większego zainteresowania się problemami własnych dzieci - pedagogizacja rodziców
5. należy zachęcać rodziców do czytania dokumentów szkoły
6. kontynuować działania związane z nabywaniem przez uczniów umiejętności niezbędnych do radzenia sobie w sytuacjach trudnych .
7. najtrudniejszym elementem w realizacji programu były zajęcia dot. uzależnień od narkotyków; powodem był brak fachowców i możliwości finansowych.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że efekty planowanych i wdrażanych działań wychowawczych mogą być odroczone i zauważalne u konkretnego ucznia dopiero w kolejnych latach. Szkolny program wychowawczo-profilaktyczny określił sposób realizacji celów kształcenia oraz zadań wychowawczych zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, uwzględniając kierunki i formy oddziaływań wychowawczych , których uzupełnieniem są działania profilaktyczne skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli, co przyniosło dobre efekty.

III Priorytetowe cele wychowawcze i profilaktyczne szkoły

1. Sylwetka Absolwenta

Absolwent jest:

- dobrym obywatelem, świadomym swych praw i obowiązków , posiadającym godność, poczucie własnej wartości, szanującym prawa innych;
- człowiekiem aktywnym , ciekawym świata i wiedzy, ma różnorodne zainteresowania, chętnie gromadzi różne wiadomości;
- człowiekiem uczciwym, tolerancyjnym i odpowiedzialnym, odróżniającym dobro od zła, kierującym się zasadami moralnymi;
- człowiekiem dbającym o własny rozwój duchowy, wrażliwym na piękno, szanującym dorobek ludzkości w dziedzinie kultury i sztuki;
- człowiekiem dbającym o zdrowie i kondycję fizyczną oraz świadomym ich zależności od stanu środowiska naturalnego;
- dobrze przygotowanym do pracy w wyuczonym zawodzie;
- potrafiącym dostosować się do zmieniających się wymagań rynku pracy;
- posiadającym umiejętności posługiwania się językami obcymi i obsługą urządzeń multimedialnych.

2. Misja i wizja szkoły

Misja szkoły

Misją szkoły jest przygotowanie uczniów do uzyskania kompetencji i kwalifikacji zawodowych w zawodach, które są poszukiwane na rynku pracy, ale także kształcenie ogólne, dające uczniom zasób wiedzy umożliwiający dalszy rozwój wspomnianych kompetencji zawodowych, ich modyfikowanie i doskonalenie. Rozwijamy aktywne i odpowiedzialne postawy uczestniczenia w życiu społecznym.

Wizja szkoły

Szkoła naszych marzeń to taka, w której:

- panuje życzliwa i bezpieczna atmosfera oparta na kulturze osobistej nauczycieli, uczniów i rodziców, wzajemnym szacunku, pomocy i współdziałaniu;
- pielęgnuje się tradycję szkoły, skupiając wokół niej nauczycieli, uczniów, rodziców i absolwentów;
- uczy się młodzież miłości i szacunku dla historii, tradycji i kultury;
- uczeń okazuje pomoc i życzliwość swoim koleżankom i kolegom;
- nauczyciele są sprawiedliwi i konsekwentni, cieszą się autorytetem u młodzieży i rodziców, życzliwym podejściem budzą ich zaufanie, wspierają uczniów w ich rozwoju, rozwijają zainteresowania, pomagają w rozwiązywaniu problemów;
- zajęcia są tak prowadzone, aby wydobyć i rozwinąć talent ucznia, nauczyć samodzielnego myślenia i wiary we własne siły;
- organizowane są atrakcyjne zajęcia pozalekcyjne;
- bogato wyposażone klasopracownie zachęcają młodzież do zdobywania wiedzy, zajęcia sportowe zapewniają warunki do prawidłowego rozwoju fizycznego dziecka;
- młodzież ma zapewnioną opiekę pedagoga, pielęgniarki.

3. Cele

Cel ogólny programu:

1. Ograniczenie liczby wagarujących uczniów.
2. Wyrobienie u ucznia postawy szacunku i tolerancji wobec innych osób i zjawisk

Cele szczegółowe programu:

1. Kształtowanie zachowań akceptowanych społecznie.
2. Respektowanie norm i zasad obowiązujących w społeczności szkolnej.
3. Nabycie umiejętności rozwiązywania sytuacji trudnych.
4. Zdobycie umiejętności rozpoznawania i wyrażania swoich emocji.
5. Wzmocnienie poczucia własnej wartości.
6. Koordynacja i inspiracja działań zmierzających do przeciwdziałania i zwalczania przejawów dyskryminacji rasowej, ksenofobii i wszelkich aktów nietolerancji.
7. Poszanowanie życia ludzkiego jako najwyższej wartości.
8. Kierowanie się w stosunkach międzyludzkich uczciwością i prawdą.

Działania zawarte w programie prowadzone są w trzech obszarach:

I Szkolnym

- szkolenie Rady Pedagogicznej poświęcone wagarom

- spotkania z rodzicami
- ustalenie jasnych norm i reguł szkolnych
- opracowanie procedur postępowania w sytuacjach szczególnych
- zaangażowanie w realizację zadań SU i innych organizacji szkolnych

II *Klasowym*

- realizacja zadań na godz. wychowawczych i innych przedmiotach
- spotkania wychowawcy z rodzicami
- wspólne zajęcia klasowe

III *Indywidualnym*

- rozmowy indywidualne z uczniem
- rozmowy z rodzicami
- działania dyscyplinujące
- pomoc uczniom i ich rodzinom

Działania wychowawcze i profilaktyczne realizowane są poprzez wykorzystanie następujących strategii:

1. Strategia informacyjna

Celem jest dostarczenie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i umożliwienie dokonywania racjonalnych wyborów.

U podstaw tej strategii leży przekonanie, że ludzie, zwłaszcza młodzi, zachowują się ryzykownie, ponieważ zbyt mało wiedzą o mechanizmach i następstwach takich zachowań.

2. Strategia edukacyjna

Strategia ta ma pomóc w rozwijaniu ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych (umiejętności nawiązywania kontaktów, radzenia sobie ze stresem czy rozwiązywanie konfliktów itp.). U podstaw tej strategii leży przekonanie, że ludzie, nawet dysponujący odpowiednią wiedzą, podejmują zachowania ryzykowne z powodu braku umiejętności niezbędnych w życiu społecznym.

3. Strategia działań alternatywnych

Celem jest pomoc w zaspakajaniu ważnych potrzeb psychologicznych (np. sukcesu, przynależności) i osiągnięcie satysfakcji życiowej przez ułatwianie angażowania się w działalność akceptowaną społecznie (artystyczną, społeczną, sportową). U podstaw tej strategii zakłada się, że wielu ludzi podejmuje zachowania ryzykowne ze względu na brak możliwości rozwoju zainteresowań i osiągnięcia sukcesów.

4. Strategia interwencyjna

Celem jej jest wspieranie w sytuacjach kryzysowych osób mających trudności w identyfikowaniu i rozwiązywaniu problemów osobistych. Elementem interwencyjnym jest towarzyszenie ludziom w krytycznych momentach ich życia. Formą realizacji tej strategii może być poradnictwo, telefon zaufania czy sesje terapeutyczne.

Chcemy, aby nasza szkoła była bezpieczna, panował w niej klimat sprzyjający pracy uczniów i nauczycieli. Dążymy do tego, aby nasi uczniowie byli kulturalni, odpowiedzialni, komunikatywni, kreatywni i empatyczni, aby panowało poczucie przynależności do grupy

(klasy, szkoły), którą łączy więzi koleżeństwa i przyjaźni.

Dążymy do tego, aby uczniowie naszej szkoły znali swoje korzenie – swoją małą ojczyznę, jej historię.

IV. Zadania wychowawcy w ramach ogólnych zadań edukacyjnych

Szkoły

Kluczową rolę w procesie wspierania ucznia w rozwoju spełnia osoba wspierająca – czyli nauczyciel. Warunkiem koniecznym, by jego działania okazywały się skuteczne, jest prezentowanie w kontakcie wychowawczym sześciu cech osobowych:

- świadomość siebie i swojego systemu wartości,
- doświadczanie emocji,
- dostarczanie wspomaganemu wzorców zachowań
- zainteresowanie ludźmi i problemami społecznymi,
- urzeczywistnianie zasad etycznych
- poczucie odpowiedzialności

Wychowawca posiadający wspomniane cechy osobowe oraz wymienione powyżej umiejętności staje się osobą kompetentną w tworzeniu wychowankowi warunków wspierających go w rozwoju.

Zadania wychowawcy to:

- 1) obowiązek prowadzenia zajęć wychowawczych z uczniami
 - 2) zadania i obowiązki związane z ocenianiem zachowania uczniów w ramach oceniania wewnątrzszkolnego
 - 3) zadania i obowiązki związane z udzielaniem uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej
 - 4) zadania związane z udzielaniem pomocą uczniom, którym z przyczyn rozwojowych, rodzinnych lub losowych potrzebna jest pomoc i wsparcie, w tym również pomoc materialna
 - 5) obowiązki związane ze współdziałaniem z rodzicami w zakresie nauczania, wychowania i profilaktyki, zgodnie z postanowieniami statutu w sprawie organizacji i form tego współdziałania
 - 6) zadania i obowiązki dotyczące wykonywania czynności administracyjnych, w tym prowadzenie dokumentacji przebiegu nauczania
 - 7) realizowanie innych zadań ustalonych w statucie szkoły
- a) zapoznanie uczniów i ich rodziców z podstawowymi dokumentami regulującymi życie szkoły;
 - b) przekazanie uczniom i ich rodzicom informacji dotyczących zachowania i wyników nauczania oraz wymagań edukacyjnych stawianych przez szkołę;
 - c) poznanie i zdiagnozowanie warunków życia oraz nauki wychowanków;
 - d) wspieranie rozwoju uczniów;
 - e) opracowanie klasowego planu wychowawczo-profilaktycznego w oparciu o Program Wychowawczo - Profilaktyczny Szkoły, przedstawienie go uczniom na godzinie wychowawczej i rodzicom podczas zebrania;
 - f) podejmowanie systematycznych wysiłków zmierzających do wytworzenia właściwej atmosfery w zespole klasowym;
 - g) dbanie o rozwój samorządności w klasie;
 - h) rozwiązywanie bieżących problemów dydaktycznych i wychowawczych we współpracy

z rodzicami, nauczycielami, pedagogiem szkolnym;

- i) czuwanie nad przestrzeganiem obowiązującego w szkole prawa zarówno przez uczniów jak i nauczycieli uczących w klasie;
- j) kształtowanie nawyków odpowiedniego zachowania się w różnych sytuacjach oraz nawyków przestrzegania zasad bezpieczeństwa;
- k) integrowanie zespołu klasowego i koordynowanie pracy wychowawczej;
- l) urozmaicanie metod nagradzania;
- m) planowanie i prowadzenie lekcji wychowawczych zgodnie z planem pracy wychowawcy klasowego;
- n) aktywizowanie rodziców i opiekunów do współpracy ze szkołą, organizowanie spotkań z rodzicami;
- o) oferowanie uwagi i pomocy młodzieży pochodzącej z rodzin wymagających wsparcia.

V Powinności i treści wychowawcze właściwe dla poszczególnych zajęć edukacyjnych

Nauczyciele:

- a) niezależnie od przypisanych im funkcji dydaktycznych oddziałują wychowawczo na uczniów;
- b) odpowiadają za życie, zdrowie i bezpieczeństwo dzieci podczas pobytu w szkole, podczas wyjazdów i wyjazdów szkolnych;
- c) udzielają pomocy w przezwyciężaniu niepowodzeń szkolnych w oparciu o rozpoznane potrzeby uczniów,
- d) wspierają swoją postawą i działaniami pedagogicznymi rozwój psychofizyczny uczniów, ich zdolności i zainteresowania;
- e) inspirują uczniów do twórczych poszukiwań, aktywności i samodzielności;
- f) kształcą i wychowują dzieci w duchu patriotyzmu;
- g) reagują na przejawy nietolerancji, dyskryminacji i innych negatywnych zachowań;
- h) dążą w swojej pracy do integracji zespołu klasowego, angażując w życie klasy wszystkich uczniów;
- i) wspólnie z pedagogiem zabiegają o różne formy pomocy wychowawczej i materialnej dla uczniów, dostosowują wymagania edukacyjne do specyficznych potrzeb ucznia;
- j) współtworzą atmosferę życzliwości i zrozumienia, budzą szacunek swoją wiedzą, kompetencją i postawą;
- k) proponują uczniom pozytywne formy wypoczynku dostępne w szkole i poza nią;
- l) realizują w toku pracy wychowawczej treści i cele programu Wychowawczo - Profilaktycznego szkoły.

VI. Cele wychowawcze i profilaktyczne realizowane we współpracy z Radą Rodziców

Rodzice:

- współtworzą szkolny program wychowawczo-profilaktyczny;
- uczestniczą w diagnozowaniu pracy wychowawczej szkoły,
- uczestniczą w wywiadówkach organizowanych przez szkołę,
- zasięgają informacji na temat swoich dzieci w szkole,
- współpracują z wychowawcą klasy i innymi nauczycielami uczącymi w klasie,
- dbają o właściwą formę spędzania czasu wolnego przez uczniów,

- rada rodziców, w porozumieniu z radą pedagogiczną, tworzy program wychowawczo-profilaktyczny szkoły.

Działalność Rady Rodziców regulują odrębne dokumenty.

VII. Cele wychowawcze i profilaktyczne realizowane przez Samorząd Uczniowski

- Roczny plan pracy SU (załącznik nr 1)

VIII Instytucje wspomagające realizację programu

1. Publiczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, ul. Legionów 58
2. Policja
3. Kuratorzy Sądowi
4. Ośrodek pomocy osobom z problemami alkoholowymi
5. CIZ
6. MONAR, POWRÓT z U

IX Ewaluacja

Program Wychowawczo-Profilaktyczny nie jest dokumentem zamkniętym, może ulegać zmianom wraz ze zmieniającą się rzeczywistością wychowawczą szkoły. Analiza jego skuteczności będzie polegać na bieżącym monitorowaniu oraz corocznie dokonywanej ewaluacji. Okresowego podsumowania efektywności działań wychowawczo-profilaktycznych dokonuje w obrębie zespołu klasowego wychowawca, a do oceny całokształtu tych oddziaływań powołany przez dyrektora szkoły zespół ds. ewaluacji programu. Wyniki ewaluacji są jawne i prezentowane w postaci raportu.

Narzędzia ewaluacji:

1. Ankiety dla uczniów dotycząca ich postaw i zainteresowań
2. Ankieta skierowana do rodziców, dotycząca osiągnięć dydaktyczno - wychowawczych dziecka, ze wskazaniem kierunku działań do dalszej pracy
3. Ankieta skierowana do nauczycieli, której celem będzie uzyskanie informacji na temat realizacji Programu Wychowawczo – Profilaktycznego i ewentualnej jego modyfikacji
4. Analiza trudności wychowawczych, problemów szkolno - środowiskowych i profilaktycznych przeprowadzona przez Pedagogę szkolnego, na podstawie danych zebranych od nauczycieli, rodziców i uczniów
5. Analiza zapisów w dziennikach lekcyjnych (uwagi wpisywane w poszczególnych klasach)
6. Obserwacja zachowań uczniów
7. Sprawozdania z przeprowadzonych imprez w danym roku szkolnym
8. Sprawozdania wychowawców klas z realizacji Programu Wychowawczo – Profilaktycznego klas

X Ustalenia końcowe

Za realizację Programu Wychowawczo - Profilaktycznego szkoły odpowiedzialni są wszyscy pracownicy Szkoły.

Dyrektor Szkoły czuwa nad prawidłowością jego realizacji.

Za realizację poszczególnych zakresów odpowiedzialni są nauczyciele zadeklarowani, bądź zaproponowani przez Dyrektora Szkoły.

Program Wychowawczo - Profilaktyczny Zespołu Szkół im. B. Prusa w Częstochowie

- przyjęto uchwałą Rady Pedagogicznej w dniu
- przyjęto uchwałą Rady Rodziców w dniu
- w porozumieniu z Samorządem Uczniowskim w dniu

Rada Rodziców

Rada Pedagogiczna

Samorząd Uczniowski